جیهان لە چنگی ئیمپراتۆردا – 5 – … سمکۆ عەبدولکەریم

بەشی پێنجەم……

ویلایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا دوای پاشکشەپێکردنی وەاتانی زلهێزی ئەورووپا لە دوای جەنگی دووەمی جیهانی و دواتریش رووبەرووبوونەوەی بیر و دەسەاتی کەمۆنیزم لە سەرتاسەری جیهاندا کە یەکێتی سۆڤیەتی جاران سەرکردایەتی دەکرد، لە هەمانکاتیشدا سنووردارکردنی، دواتریش شکستپێهێنانی بیری عروبەی عەرەبی لە دوای پێنجاکانی سەدەی رابردوو، بەسەرکردایەتی (جەمال عەبدولناسر) دەسەات و هەیمەنەی ئەمریکا گەیشتە چلەپۆپەی، بەیە قسەکردن لە ئەمریکای دوای ئەم قۆناغە باباین، بۆتە یەکێک لەو باسە گەرم و گۆڕە سیاسیانەی، نەوخەی ئەمریکا، بەشەویەک لە سەرئاستی جیهانیشدا بۆتە مەسەلەیەکی پڕ بایەخ.

هەندێ لە مێژوونووسان و بیرمەندانی سیاسی، ئیمپراتۆریەتەکەی ئەستای ئەمریکا دەشوبهێنن بە ئیمپراتۆریەتەکەی جارانی بەریتانیا، کە چەن ئەو ئیمپراتۆریەتەی کە بەوە ناسرا بوو، خۆری لێئاوانابات تووشی داوخان بوو، ، ئاواش ئیمپراتۆریەتەکەی ئەمریکا کە بە دەسەاتداری موتلەقی جیهان ناسراوە، دوور یان نزیک دووچاری هەمان چارەنووس دەبێتەوە "لە کاتێکدا ئیمپراتۆریەتی بەریتانیا رۆژێ لە رۆژان چارەگی خاکی دونیا بەدەستەوە بوو، کە نزیکەی چارەگی دانیشتوانی جیهانی پێکدەهێنا، لە بەرامبەر ئەوەدا ئەو زەویەی کە ئەستا ئەمریکا لەسەریەتی لەنەوان سەدا شەش بە سەدا حەوتی روبەری گەی زەویە، دانیشتوانەکەشی لە سەدا پێنج تێپەناکات" بەام لە رووی ئابوریەوە، بەرهەمی ئابووری ئەمریکا دەگاتە چارەگی بەرهەمی دونیا، کە لە سالی (1969) وە تاکو ئەستا بە شەویەکی گشتی جێگیرە.

(ڕەبەرت کاجان) لە نووسینەکانیدا زەر بە توندی ئاوڕ ڕت دەکاتەوە کە ئەمریکا لە لەواری غلەربوونەویەکی حەتمیدا بات، بەشەویەک لە وتارەکانی (ئەباما)ی سەرکی پێشووی ئەمریکاشدا ئەو مەترسیە هەستی پێدەکرێت، ئاماژەکانی ئەو مەترسیەش، جگە لەو وتارانەی لەوبارەوە نووسراون، زیاتر لە قسەکانی (ئەباما) دا دەرکەوتوون. ئەباما لە یەکە لە وتارەکانیدا لە سالی (2012) بە ئاوازێکی بەرزی

دەنگی و جۆرێک لە بزەی باوکی بە خەبوونەوە وتی: "ئەوانەی دەڵێن ئەمریکا لە داروخاندایە، نازانن چی دەڵێن" ئەمەش بە پشت بەستن بە بەچوونەکانی مێژوو نووسی
ئەمریکی (ڕۆبێرت کاجان) کاتێک وتارێکی بەناونیشانی (ئەفسانەی داوخانی ئەمریکا) لە گۆڤاری (نیو ریپبلیک) ی ئەمریکی بڵاوکردەوە و دەنگدانەوەی زۆری هەبوو.
ئۆباما لە پڕاوێزی ئەم وتارەی (کاجان)دا کە هەندێ چاودێری سیاسی جۆرێک لە ترس و دڵەڕاوکێ پێوەدەبینن، دەیهەوێ بگڕێ هەموو ئەو بەچوونانەدا بچێتەوە کە باس لە داوخانی ئەمریکا دەکەن.

بە پێی هەندێ سەرچاوە، ئۆباما لە دانیشتنێکی تایبەتدا زۆر بە وردی و خاڵ بەخاڵ گفتوگۆی لەسەر ئەم وتارەی (کاجان) کردوە و باوەڕی بە بەچوونەکانی هەبووە، بەڵام (کاجان) کە دواتر ئەو تێگەیشتن و بەچوونانەی خۆی لە چوارچێوەی کتێبێکدا بە ناوی (جیهانێک کە ئەمریکا دروستی کردوە) فراوانتر دەربڕی، بەشێوەیەک ڕەخنە لە ئۆباما دەگرێت، کە کردەوەو بڕیارەکانی پێچەوانەی دەربڕینەکانییەتی، بە تایبەتی ئەوەی کە پەیوەندی بە ڕووشی سوریاوە هەیە، لەم ڕووەوە ڕەخنە لە سیاسەتی ئەمریکا دەگرێت، لە بڕامبەر دەست تێوەردان و پشتیوانی نەکردنی، گەل و سوپای ئازادی سوریا.

لە مێژووی ئەمریکادا هەمیشە نووسەرو بیرمەندانی ئەم وڵاتە ڕۆڵێکی بەرچاو دەبینن لە داشتن و دیاریکردنی نەخشەی سیاسی ئەم وڵاتە، بۆیە بەردەوام لەپشتەوەی زۆر لە سەرکەکانی ئەمریکا بیرمەندێک هەیە.
ئەمریکا لە زۆر بواری سیاسی و ئابووری و کۆمەڵاتی پشت بەبیردۆزە داهێنراوەکانیان دەبەستێت، هەر لەکتێبەکەی سامۆئیل هنتگتۆن (پێکدادانی شارستانییەتەکان) و کتێبەکەی فۆکۆیاما (کۆتایی مێژوو) بگرە تادەگاتە کتێبەکەی (ناتان شارانسکی /کۆشکی دیموکراسی/هێزی ئازادی بە زاڵبوون بەسەر ستەمی تیرۆر) کە زۆر لەنووسەرە سیاسییەکان ئەم دوو کتێبەی پشتر وەک بناغەی سیاسەتی ئێستای ئەمریکا دەناسێنن، هەروەک ئاماژەیەکی زۆریش بە ئەوە دەکرێ کە جورج بۆش زۆر سەرسام بووە بەم کتێبەی (ناتان شارانسکی) .

بە شێوەیەک (ناتان) باس لەو سودفەیە دەکات کە کتێبەکەی خۆی، لە سەرمەزی کۆندالیزا رایس وەزیری دەرەوەی ئەو کاتی ئەمریکا بینیوە، سەرسامبووە، بەوەی کە (کۆندالیزا) باسی ئەوەی بە کردوە کە (جورج بوش) مەڵەتی یەک هەفتەی پێداوە بە ئەوەی لەم ماوەیدا ئەم کتێبە

بخوێنەتەوە .
زۆر لە نووسەرو سیاستمەدارانیش بەکارهێنانی دەستواژەی (فوضی الخلاقة) لە کاتی خۆیدا کە هەڵایەکی زۆری نایەوە، بە بیری ئەم کتێبەی (ناتان شارانسکی) دەگەڕێننەوە، بەوماناییەی کە (شارانسکی) رایگەیاندوە: "عەرەب و موسڵمانان، تا ئێستا لە ئاستی دیموکراتییەتدا نین" ئەم بیردۆزەش زیاتر لە دوای رووداوەکەی 11-ی سپتەمبەری 2001 سەری هەڵدا و ئەمریکای لێوە بە ئاگا هێنایەوە، کە قەڵەک خەریکە ڕۆژ بە ڕۆژ لە بەرامبەریدا ئێستورتر دەبێت، هەمووانیش باش هەست بەو ڕاستیە دەکەن، جۆرج بوش لە دوای 11-ی سپتەمبەر وتی: "دوژمنەکانمان رقیان لە ئازادیمانە"

فەرید زەکەریا خاوەنی کتێبی(جیهان دوای ئەمریکا و تۆماس فریدمان) لە کتێبەکەی بە ناوی (That Used to Be Us) دوو لێو نووسەرانن کە (کاجان) زۆر بە تووندی بۆچوونەکانیان لە بارەی ئایندەی ئەمریکا ڕەتدەکاتەوە، بە تایبەتی ئەو بۆچوونانەی وێنەی ئەمریکا وانیشان دەدەن، کە ئەمریکا خاوەنی هێزێ، بەتام ئۆباما بە شێوەیەک هەڵسوکەوت دەکات، وەک ئاوەی لە لەواری داوخاندا بێت.
هەموو ئاوانەی داکۆکی لە بەردەوامی هەیمەنەی ئەمریکا دەکەن، پێیان وایە ئەم جگە لە وەهمێکی بێتاڵ، شتێکی تر نییە، ئەمش بە پشت بەستن بەو مێژووە پڕ لە هەوراز و نشێوەی، کە ئەمریکا پێدا تێپەڕیوە. نمونەش بەوە دێننەوە، کە ئەمریکا بە سێ قەیرانی ئابووری خنکێنەردا تێپەڕیوە، قەیرانەکانی ساڵی (1910، 1930، 1970)، دوای ئەم قەیرانانەش، ئەمریکا هەموو جارێک بەهێزتر لە جاران دەرکەوتەوە.

لە گۆشەیەکی تری مێژوویەوە مێژوونووسان تەمەنی ئیمپراتۆریەت بە چەند قۆناغێکی یەک لە دوای یەک هەڵدەسەنگێنن، نەک چەند ساڵێکی کەم. بۆیە هەموو ئاوەی لە بارەی ئەمریکاوە دەوترێت، دەکرێ لە گۆشەی سیاسی تراوە لێبڕوانرێ، بە تایبەتی ئێستا، کە ئەمریکا بە قۆناغێکی زۆر هەستیاردا تێدەپەڕێت، هەستیار، هاوشێوەی قەیرانی کوبای ساڵی 1962، کاتێک بە ناچاری کۆتە بڕدەم ئاگری ڕووبەڕووبونەوە لە گەڵ یەکێتی سۆفیەت، ئێستاش جارێکی تر لە گەڵ ڕوسیا ڕووبەڕو دەبێتەوە.

سیاست و یەکێتی کولیچە ... زگار عومەر

٤١٠ ساڵ پێش لە دایك بوونی مەسیح، یوروبیدس لە شانۆگەری ئەریست دا دەڵێت :
"کاتێك کەسێکی ناخ ئەهریمەنیی بە قسەی هەنگوینی حەشامەت لە خشتە دەبات ئەو کاتە کارەساتی گەورە توشی دەوڵەت دەبێ "
قسەی هەنگوینی کە یوروبیس تایتڵی دەکا ئاماژەیەکی سیاسی و کلتوریە بۆ کاراکتەرە باوەکانی سیاست بە تایبەتی لە چینی دەسەڵاتدار، لە کوردستان دەنگە کەمێك جیاوازی هەبێت لە ڕووی بڕاغەتدا لەگەڵ قسەکەرانی یۆنانی کۆن، بەڵام دەگەڕێ "موژدە" ی ناڕاست کەیان دەکاتەوە.
لە تازەترین نوسینیدا کاك مەریوان وریا قانیع دەیەوێ موژدەیەکی سیاسی بخاتە ڕوو کە بە هاوبەشی لەگەڵ کاك ئاراس فەتاح ناویان لێناوە (بلەکی مژووویی).

مەریوان بە خوێندرانی کورد دەڵێت ((بیرکەی ئەم بلەکە ئەوەیە هەموو ئەو هەزانەی کە ڕاستەوخۆ، وەك یەکێتی و پارتی، بەشدارنین لە دروستکردنی ئەو زەنگاوە سیاسییەدا و خودی زەنگاوکێش پەروەزی خستون و زیانی پێگەیاندون، لەسەر بەرنامەیەکی نیشتیمانی گشتیی کەبنەوە بە دەگەڕتن لە درێژدان بەو مەدلە سیاسیەی تا ئێستا سەروەرکراوە))

ئەم پەرەگرافە هەڵگری زەر شتە لە دەرووەی خۆیدا. لە ڕووی زمانەوە سیاغەیەکی زەرلاوازی بە کراوە بە چاوپۆشین لە ئەلتەرناتیڤە پێشنیارکراوەکە. ئەو هەندە هەزی ێیزکردووە کە گوایە (ڕاستەوخۆ) بەشدار نین لە دروستکردنی ئەو زەنگاوە سیاسیە. یانی ئێستا ئەمە دوو پەلمان هەیە لە هەزی سیاسی لە کوردستان کە هەندێکیان (ڕاستەوخۆ) هەندێکیان (ناڕاستەخۆ) بەشداران لە دروست کردنی ئەم زەنگاوە سیاسیە. بە پێی ئەم پەلینکاریە ئەوانەی ناڕاستەوخۆ بەشداریان کردیە هەشتا بیان هەیە درێژە بە عومری سیاسی خیان بدەن وشوێنی یەکێتی وپارتی بگرنەوە.

ئەم پلاتفەرمەی کاك مەریوان هاوڕەانی و دروست کردنی " ەەی " نوێیە لە هەمان هەویرە کنەکە. ئەوانەی سێیری بەرنامەکانی دروست کردنی خواردن دەکەن ، یان هاتوچۆی مەتبەخی دوکانەکانی شیرینیان

کردبێ ، بینیویانێ قالبی جێراوجێر هەیێ بێ دروست کردنی کولیچەی خێ، ئەستێرەیی ، بێ خورما بێ گوێز هتد. ئەم پلاتفۆرمە سیاسیە گەینی قالبەکەیێ نەك هەویرەکە. ئەوە یەکەم جارو دوا جار نابێ کە ئەم پۆلە لە ڕۆشنبیر ببنێ تەباغ لە مێتبەخی سیاسی کوردی ، نزیکەی ٩ ساڵەك لەمەوبەر، هەر ئەم بەڕێزانە (مەریوان وریا قانیع، ئاراس فەتاح ، ڕەبین هەردی، بەختیار عەلی) لەسەرو بێندی دروست بوونی بزوتنەوەی گۆڕاندا هەمان موژدەیان دەدا سەبارەت بێ هەڵەك کە دەتوانی دەخی سیاسی بگۆڕێت. بەوانێ نامیلکەی –نیگایەك بێ ئەستاو خەونەك بێ سبەی- .

ئەزموونی ئەمڕۆی کوردستان دەریخست کە یەکێتی وپارتی بێ هەڵبژاردن ناڕۆن. لێ بەر ئەوە قسەیەکی هەنگوینی زەر چروکە کە موژدەی ئەوە بدەی کە بەشەك لەو هەزانەی کە پەك هەنەرو برا بەش و مفتەخەری دروست بوونی ئەم دەخێن وەکو فریاد ڕەس بێ هاوڕاتیانی بناسێنی . دوای مردنی -نەوشەروان مستەفا –ڕەکخەری گشتی پەشووی بزوتنەوەی گۆڕان ، دروست بوونی دەیان پرسیار ی بێ وەڵام لەسەر جێ و شوێنی ئەم بزوتنەوەیەو درز تەکەوتن و کوتلەکاری لێ نەو بزوتنەوەکە، ئەم گروپێ لە ڕۆشنبیر هەست بێ پەروازێ کەوتنی خەیان دەکەن لێ ڕووی شیفت بوون لێ پشتەوەی پەڕڕەی گۆڕان .

هەست دەکەن دەبێ مێتبەخەکە گەورەتر بکەن، بێ ئەوان گرنگ نییە قالبێ کولیچێ تازەکە چ هەزەکی موحافیزەکارو دژێ پەشکەوتنی تێدایێ، گرنگ نییە کام سەرمایەداری سیاسی ماسکی سیاسی خەی گۆڕیوێ، گرنگ ئەوەیە ئەم گروپێ لێ " شیفت " عەقدی خەیان لێ گۆڕێ هەزێتر تازێ بکەنەوێ، درێژێ بێ ئیمتیازاتەکانی خەیان بدەن.

بژی برایەتی کوردو تورك ….عەلی مەحمود محەمەد

مرۆڤکانی ئەو وڵاتەش هەموو ئیبنزر سکروجی پاڵەوانێ ناشرینەکەی ڕۆمان نوس چارلس دیکنز ڕۆمانووسی ئینگلیزی نین, تەنها خراپیان وەك ئەردگان و باخچەلی و ئەتاتورك و … بێ گەلی کورد بوەت,جەنگیز

چاندارى رۆژنامەنوسى 70 ساڵەى تورکى دەستى کورد, کە لە 20 ساڵيدا يەکەك بووە لە شەشگەڵانى بزوتنەوەى لاوانى شۆرشگێڕ و لە بيرى چەپيشدا بەلاى ماوەتدا شکاندويەتيەوە.

لە کۆنگرەى 14ى کوردو ئۆروپا لە 6ى ديسەمبەرى رابردوو کە لە پەرلەمانى ئۆروپا بەسترا. باسى رووداوەکى سەرنج راکێشى کرد و شايەديەکى گەورەى شاراوەى لە جوانى هاوبيرکانمانى ئاشکرا کرد و وتى دەنيز گەزميش لەکاتى ئيعدامکردنيدا دروشمى بژى برايەتى کورد و تورکى وتوەتەوە, ئەم نموونەيەش لەناو تورکيشدا هەيە, کە هەموو ئەردەگانيانە بير ناکەنەوە.

ماوييەکانى تورکيا وەك ئەوانەى کوردستان و عەراق لەوانە نەبوون دواتر تەسليم بە جامانەى ناسيۆناليزم و کاسکەتى مارينزو جبەو عەبای مەلاو دەلار ببن, بەکە لە شەشگەيدا بەردەوام بوون و گەيشتنە کەبانى و ئاڵا سورەکەى سەرکەوتنى بەرليەنيان لە رەقە هەڵدايەوە.
ئاخر ئەوان نەبوونە دوژمنى کەبانى و عەفرين, بەپێچەوانەوە ئەوان سوپا سورەکانيان زەويية ئازادکراوەکانى رۆژئاوايان بەخوەنى خۆيان سور کرد. دنيز گەزميش لە 28ى فيبريوەرى "شوبات"ى 1947 لە ئەياشى ى ئەنقەرە لە دايك بووە, لە قەناغى زانکۆ ئاشناى بيرى سۆسياليزم دەبێت و دەچێتە ريزى چەپى شەشگەڵەکانەوە, لە ساڵى 1966 دەچێتە ريزى پارتى کرێکارانى تورکياوە لە زانکۆى ئەستەمبوڵ , لە 12ى حوزەيرانى 1968 سەرکردايەتى داگير کردنى حەرەمى زانکۆى ئەستەمبوڵى کرد, لە 30 تەموزى 1968 بە يەکەمجار دەستگير دەکرێت, لە 28ى نۆڤەمبەرى هەمان ساڵ دەستگير دەکرێتەوە بەهۆى چالاکى دژ بە سەردانى ئستولى ئەمەريکا بۆ تورکيا, لە 16ى ئازارى 1969 بەهۆى بەشداريکردنى لە بەرەو روبونەوەى چەکدارياندى هێزە فاشيستە نەتەوييە راستگەراکان دەستگير دەکرێتەوە, لە 31ى ئازارى هەمان ساڵ دەستگيرى دەکەنەوە ئەوجا هەڵدەت بۆ ئوردن لەوێ لە ريزى بەرەى ديموکراتى گەلى فەلەستين خولى سەربازى دەبينێت و بۆ خۆباتى چەکدارى دواتر دەگەڕێتەوە تورکيا بۆ پراکتيزە کردنى.

لە 11-1-1971 سەرکردايەتى دەست بەسەردا گرتنى بانکى ئيمەکى کرد لە شارى ئەنقەرە, لە 4ى ئازارى هەمان ساڵ 4 ئەمەريکى لە شارى ئەنقەرە بۆ ديل گرت,پاش ئەوەى بۆ ديلەکانەوە دەگەنە سنورى کوردستان, لە دەوروبەرى سيڤاس لە 16ى يەليە 1971 لە بەرەو روبونەوەيەکى چەکداريدا دەستگير دەکرێت, لە 9ى ئۆکتۆبەر بەيارى ئيعدامى لە دادگايەکى نا دادپەروەرانەدا بە دەردەچێت بە پێى

مادەی 146 ی دەستوری تورکیا, لە 6ی ئایاری 1972 بڕیارکە جێبەجێدەکرێت و بە سڵدانەوە بڕاو روی پێتی مەرگ دەبڕتەوە , بە خۆاگری دەچێتە ئاستی ئیبراهیم کایبکایا.
دەنیز بە جیفارای تورکیا بەناو بانگ, یەکێك بوو لە دامەزرێنەرانی سوپای رزگاری گەلی تورکیا ناسراو بە تکە .یاسا ناسان رەخنەیان گرت لە بڕیاری ئیعدامکردنەکەی, بەوەی نابێت لەسەر تاوانی سیاسی بەهەی ئێندامێتی لە سوپای گەلی رزگاری تورکیا ناسراو بە تکە" Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu- THKO" و بڕیاری ئیعدامی بە دڕچێت.

سلەمان دیمریل لەو کاتە سەرکی پەرلەمان بوو, دوای 15 ساڵ لەو تاوانە داوای لێبوردنی کرد و وتی: هەکاری ئیعدامکەی شێی سارد بوو,هەرچەندە لەو کاتە بڕند ئەجوید دژ بە بڕیاری ئیعدام بوو بە دەنیز, وەلە سلەمان دیمریل و پارتەکەی عەدالەت دەنگیان بە بڕیارکە دا .
هالیت سیلینك پارێزەری دینیز گیچمیش لە دیداری شبیگلی ئێمانی وتی دەنیز لە کاتی ئیعدامکردندا سلەدانی دا " بژی تورکیای سەربەخۆ, بژی مارکسیزم لینیزم, بژی برایەتی کورد و تورك , بژی کرێکاران و جوتیاران، مەرگ بە ئیمپریالیزم " , هەمان وتەکانی چیندارى دوبارە کردەوە.
هەرچەندە زەربەی رێکخراوە شێشگێ چەپەکانی تورکیا ململانێیان لەگێ گیچمیشدا هەبوو لە روی تیەری و پراتیکی شێشگێانەوە, بەڵام بەسەرکردەی شەرشگێی خەیانی دەزانن و وەك ئەفسانە سەیری قارەمانێتی دەکەن.

ناونانی بە جیفارای تورکیا گەورەترین رەزلێنانە بەو بەخشراوە, ئەو ناوە بە خەی رەزێکی گەورەیەو هەموو کەس بڕی ناکەوێت. نەك هاوێبازی لە یادیان نەکردووە, بگرە لە 19ی تەموزی 1980پارتی رزگاری گەلی شێشگێ- بڕە" Devrimci Halk Kurtuluş Partisi- DHKP/C " Cephesi " لە شاری ئێستەمبوڵ ئیسماعیل نیهاتی سەرۆك وەزیرانی ئەوکات "26-3-1971بە 22-5-1972"ی سەر بە پارتی جەهەپەیان لە شاری ئێستەمبوڵ تیرۆر کرد, کە کاتی خەی دژ بە بڕیاری لێبوردن بوو بەی.

پلانی مارشاڵ چی بوو؟ … تاهیر حاجی حەسەن

ئایا زلهێزەکی وەک ئەمریکا پێویستی بەپلانێکی وەک پلانی مارشاڵ هەیە لەوڵاتانی ئاژهەڵداتا بە دووبارە بنیات نانەوەی دوای کاول کاریەک کەدەستی خۆی تێیدایە؟

پلانی مارشاڵ زەرمان گوڕ بیستی بوین و زەرجاریش بەخۆشحاڵیەوە لەو پلانە دەڕوانرێت کەتوانی ئەمانیاو بەشێک لەوڵاتانی ئەوروپا ڕزگار بکات لەکۆتن یان…، لەدوای جەنگی دوەمی جیهانەوە، ئەمانیا زەرترین زەرەری کرد بەجگە لەدەرانە گەورەکەی لەوی ئابووری و داماڵینی ژێرخانی ئابوریەوە کۆتە قەناخێکەوە گەر دەستکی بەهێز نەکۆتێ فریای ئەوا قەناخەکە بەرەو وەرچەخانێکی مەژووی دەگەیشت یانی بەرپاکردنی شۆڕشی کۆمۆنیستی. ئەم تارماییە گەورەیە بو وای لەئەمریکا کرد زوو بەزوو فریای وڵاتانی ئەوروپای ئاژاوای سەرمایەداری بکەوێت و خودی دەوڵەتکان ڕزگار بکات لەسەرهەڵدانەوەی دووەمی شۆڕشی کۆمۆنیستی چینی کرێکارو کەی چینە بەرهەمهێنەرکان.

لەو سەرودەمدا،سەرکەوتنی سوپای سوری سوسی بەسەر هیتلەرو سوپاکەیدا،ئیتر نیشانەی تەنها کەوتنی فاشیزمی نەدەگەیاند،بەڵکو لەگەڵ کەوتنی فاشیزمیش وەک ئایدۆلۆجی هیتلەرونازیسم کەوتنی هەیمەنەتی سەرمایەداریشی دەگەیاند. چونکە خودی وڵاتانی زلهێز لەو قەناخەدا هەندەی خوازیاری سەرکەوتنی هیتلەر بون، بەو ئەندازەیە خوازیاری چونەپێش و سەرکەوتنی سوپای سوری سوسی نەبون. دیارە پلانی مارشاڵ لەو قەناخەی دوای ساڵی 1946 زەرتر لەپێناو نیشان دانی ڕوئیایەک بو کەسەرمایەداری وسیستەمەکەی هێندەی داهێنەرن و لەخزمەتی خەش گوزەرانی گشت چینوتوژەکاندایە بەو ئەندازەیە لەخەمی قازانج وسەپاندنی هەیمەنتی چینەکی کۆمۆنیستیدا نیە.ئەم درۆ گەورەیە تەنها لەبەر ئەو ترسەبو کەیەخێ بەخودی سیستەمی سەرمایەداری گرتبو،ئەویش ترس بو لەبەرپاکردنی شۆڕشی کۆمۆنیستی.

هەر ئەو ترسەیش بو وای کرد لەدەوڵەتداران لەوڵاتانی ئەوروپای دوای جەنگی دووەمی جیهاندا کەبچنە ژێر تەسبیت کردنی دانی لانی کەمی بیمەی بێکاری و مافی چینی کرێکارو دابین کردنی خزمەت گوزاریە گشتیەکان بەشێوەیەکی گشتی. ئەو ترسە لەبەرپاکردنی شۆڕشی کۆمۆنیستی هەر کیشوەڕی ئەوروپای نەگرتبویەوە بەڵکو وەک پەرتوکە مەژووییەکان بەمان باس دەکەن خودی کیشوەڕی ئەمریکایشی گرتبویەوە.

زیندوی بزوتنەوە کرێکاری و جەماوەرییەکان لەهاتنەمەیدانەکانیاندا هەمیشە وەک بوومەلەرزە وایە بۆ لەرانەوەی پایەکانی سیستەمی سەرمایەداری.
تاچەند ئەو بزوتنەوە ناڕازیە خاوەن ئەژمارناتیقە واقعیانە لەمەیدندا بن و خاوەن ئاسۆیەکی سیاسی ڕوشن بن بەرپاکردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی و کۆتایهێنان بەسیستەمی ئابووری و سیاسی خودی سیستەمی باو، بەو ئەندازەیەش سیستەمی باو دەکەوێتە فریای خۆی تابچێتە ژێر جەبەجێ کردنی زۆربەی داخوازیەکانی ناڕازیانی نەوشەقام و کارگەو کوچەو کۆڵانەکان.
لەغیابی ئاوا بزتنەوەیەکی ناڕازیشدا، ئەوا سیستەمی سەرمایەداری بەپێی خواست و دیدی خۆی بۆ پاراستنی بەرژەوەندیەکانی و هەیبەتە سیاسیەکەی دێت نەخشەدادەژێت چەن و بچ شێوازێک دوبارە کۆمەڵگە بەرهەمبهێنێتەوە، یان چەن و بچ شێوازێک شونێ کاول کراوەکان کۆڵگەو ڕووگەی ژیان و حەوانەوەی خەڵکە هەژارکە بوو، ئاوەدان بکاتەوە، یان زۆر جاریش ڕویداوە لەدوای جەنگ کاول کاریەکان، ڕووگە نەدراوە بەخەڵکە هەژار کراوەکە بگەڕێنەوە سەر زێدی خۆیان و تانانێت بەڕەنجی شانی خۆیشیان ئاوەدانی بکەنەوە، حاڵەتی وا لەئەفریکای باشوور ڕویداوەو ئەو خەڵکە هەژارەیان گواستەوە بۆ نێو جگەی هەژارترو جگەو ڕووگەی ئاسۆی ئەو خەڵکەیان کردوە بەشوێنی وەبەرهێنانی گەشتوگوزارو پێداکردنی قازانج بۆ شریکاتەکانی سەربەدەوڵەتی ئەمریکا (پارتوکی عەقدی ئەلسەدەمی نعومی کلاین باوردی باسی ئەو شۆڕە گواستنەوە بەزۆرانە دەکات) ئەو حاڵەتەو هەزاران حاڵەتی دیکەی جۆراوجۆری دیکە کەبچ شێوازێک دەست براوە بۆ لەدەم دەرکردنی پاروانانێک کەلەقوگی هەژارەکدا بوە تائێندازەی لەبرسانا مردنی هەزاران و نەخۆش کەوتن لەدەرئەنجامی بەدخۆراکی و بێکاری و هەژارتر کردنی هەژار کراوەکان، کاروپیشەی هەمیشەیی ئەم سیستەمە سەرمایەداریە بوو. بەڵێ هیچ کات ئەم سیستەمە خاوەن ئەو بڕیارە نیە کۆژیان و گوزەرانی شایستە دابین بکات بۆ کۆمەڵگەکان، بەڵکو ئەویشی تائێستا بەدەست هاتوە بەرهەمی بڕی ڕەنجی ماندوبونی خودی کۆمەڵگەکان و بەرپاکردنی شۆڕشە کۆمەڵایەتیەکان بوە.

هاتنەمەیدانی ئەم جارەی جەماوەری زەحمەتکێشی ناڕازی لەئێران، بوومەلەرزە ئاسا کەی دووەتانی ناوچەکەو جیهانیشی ڕاتەکاند، ڕاتەکاندنێک ڕەنگە زۆر کەس لەخودی چینەزەحمەتکێشکان هەستی پێنەکەن، بەڵام سەرانی دەوڵەتدارانی سەرمایەداران بەباشی هەستیان پێکردوەو توندیش کاریگەری لەسەر داناون. بەڵێش زووبەزوو

هەرلایەن لایەن خۆیەوە لەمیدیاکان و بەخشینەوەی دەستی تەمەت بارکردن لەوی کە لەپشتی ئەو هاتنەمیدانەوەیە تالەو ڕەگەیەوە بتوانن ئاراستەی خۆپیشندانەکان بگۆڕن بەرەو دژە شۆڕش و خامۆش کردنەوەی ئاسۆی خواست و ئامانجەکانی چینە بەرهەمهێنەر چەوساوەکە لەئێرانداو،هەرلە دەرئەنجامی ئەو بەرپاکردنەی شۆڕشی کۆمەڵایەتییەوە بو کەوای کرد لەترەمپ وئیدارەی دەوڵەتەکەی کەداوای کەبونەوەی بەپەلە لەئەنجومەنی ئاسایشی نەدەوڵەتی بکات کەکەبونەوەی خەرا گرە بدەن. بەستنی کونگرەو پێکدادانی نێوان خودی وڵاتانی ئەوروپاو ئەمریکایش لەسەر مەسەلەی ڕێکەوتنامەی ئەتەمی بەخەی هەر لەو ڕەگەیەوە کەچەن بتوانن درێژە بەداگیرکاریەکانی خیان بدەن و لەولایشەوە وابەاوی بکەنەوە کەدەستی دەرکی پێیوستە بەئەو خرەشانە گەورێیەوە.

لەرەدا دەمەوێت ئەوە بڵێم،گەر بزوتنەوەی نەازی ملیەنی چینی کرێکارو خەڵکی کرێ وەرگر بەئاسێیەکی ڕەشنەوە لەمێدانەدا نەبن،ئەوا،ئەو چینە دەسەڵاتدارە بەهیچ تێرنەخواردوە نایەت ئاوەدانی و دابین کردنی ژیانێکی شایستە بەپێی خواستی زێرینە جەبەجێ بکات،بەپێچەوانەوە خودی ئەم سیستەمەی نیولیبراڵیزمەی سەرمایەداری دەت و بەئارەزوی خەی کاول کاری دەکات و کەمەگە واادەنەت کەلەبەردەمیدا بەچەکدا دابەت و خەی چەنی بوەت ئاوا نەخشە دابەژەت بە دروست کردنەوەو بنیات نانەوەی دوبارەی کەمەگەکان. لەرێیشدا چاوەوانی بەچینە زێرینەکەی کەمەگە تەنها دەبەتە بەردەکەی سیزیف و قەت بەی نایەتەدی کەدزەکان بتوانن پشکێکی باش بگەنەنەوە بە خاوەنە ئاسێیەکەی.

.

تاهیر حاجی حەسەن

13/01/2018

کەسەرەت ەسوە تەزاوی بووە …

عەزیز ئووف

لە ناوەڕاستی هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو، ئەندامێکی نهێنی ناو شاری هەولێری کۆمەڵەی ڕەنجدەران بەناوی "عەبدوڵا" پارێیەکی زێر لە کشتوکاڵی هەولێر دەفنەت و دەیبات بۆ ناو هێزی پێشمەرگە دواتر ئەم کارەکتەرە لەناو پێشمەرگە پێستی باڵا لەناو یەکێتی وەردەگرێت و بە "کەسرەت ڕەسوڵ عەلی" ناو دەردەکات و دەبێتە یەکێك لە فیگۆرە دیارەکانی خەباتی چەکداری یەکێتی لە شاخ. دە ساڵ دوای ئەم ڕووداوە کەسرەت ڕەسوڵ کە وەك ئەندامێکی ڕێکخستن هەولێر جەدەت بەدام لە ساڵی 1994 دەبێتە سەرکی حکومەتی هەرێم. هەر لەو ساڵەدا کە شەڕی ناوخۆ دەست پێدەکات و تەقینەوەیەك لە زاخۆ قوربانی زۆری لە کۆتۆڕ، پارتی دیموکرات دەسبەجێ کەسرەت ڕەسوڵی بە ئەنجامی ئەو تەقینەوەیە تاوانبار کرد و فرمانی لەسێدارەدانی بە دەرکرد، بەڵام دواتر و لە 2005 کە ئیدارەی یەکێتی و پارتی یەکی گرتەوە و بەرژەوەندیەکان هاوبەش بوون، پارتی قبوڵی بوو کە کەسرەت ڕەسوڵ ببێتە جێگری سەرکی هەرێم کە بارزانی سەرکایەتی دەکرد.

لە ڕووداوەکانی 31ی ئابی 1996 کاك کەسرەت سەرکی حکومەتی هەرێمی کوردستانەو پارتی بە هاوبەشی سوپای عیراق هەولێری داگیر کردو ئۆکات دەنگۆ هەبوو کە کەسرەت ڕەسوڵ بە هێز و بازووی خۆی هەولێری جەهەشتووە و شەهیدیشی داوە و هەندەك دەیانوت کارئاسانی بە کراوە کە بەوات و هەولێر جەبەڵەت. من ئۆکاتێ قوتابیەکی قۆناغی ئامادەیی بووم، لە نزیك گوندی "زەڵم" سەر سنوری ئێران ساجەکمان گەرم کردووە و هەویر بە دەست پان دەکەینەوە و دەیبرژێنین و بە چایی یەوە دەیخۆین، کاك کەسرەت لەگەڵ کەمەك پێشمەرگە بەلاماندا بە پیادە دەڕۆن و سەاو مان لە دەکەن.

+ کوێنە چۆن؟
- بەخێر بێی کاك کەسرەت فەرموو نانمان لا بخۆ؟
+ سوپاس، عافیتتان بێت. "بەڕێزەوە تەماشامان دەکا".
من وەك خەم هەر ئۆوجارە کاك کەسرەتم دیوە و دواتر هەر لە شاشەی تەلەفزیۆنەوە بینیومە. بەڵام ئەو عەسرە کاك کەسرەت بە قات و تاقم تفەنگ و جامانەیکی ڕەش لە ملیدا، هیلاك و ماندوو، سەرو قژی تەپ و تەزاوی، ڕوخساری پێشمەرگەیکی ڕاستەقینەی هەبوو بەڵام وێنەی کاك کەسرەت دواتر لەسەر کورسی دەسەڵات و ململلانێکانی ناو یەکێتی و پچڕینەوەی پێستی باڵا بە کۆنەکانی، وێنەی کاك کەسرەتی گەڕی و بە هەر شێوەیك بێت بوو بە کارەکتەرێکی تر.

جارێك چێ گیڤارا وتی: "پارتیزان پێویستی بە ئوتێل نیە". هەموو پارتیزانەکان کە دەچنە دەستەیات وخساریان دەگەڕێت، هەرگیز کاستری دوای شەش و پەش شەش یەك نین. قەت ئەو کاك کەسرەتی لە زەڕە لە سنوری ئێران لە 1996 بینیم گورج و گۆ و و تزاوی و ماندو، هەرگیز ئەو پیاوی دواتر و ئێستا نیە.

منداڵ سحرکی سیرە، وەك هەمیشە دایکم دەیوت "جەرگ زامە"، لە هەشتاکانی سەدی ڕابردوو "مستەفا چاوەش" وەك بەرپرسکی یەکێتی لەشاخ دەبێت و بەعس منداڵەکانی دەستگیر دەکەن، نامەیەك دەنوسێت و دەیێت چیتان دەوێت؟ ئەم نامەیە بە فایل ناودەبرێت و ماوەیەك لەگەڵ سێ سەرکردەی تردا لەناو سەرکردایەتی یەکێتی دەنگ دەداتەوە و دواتر مام جەلال لە کۆنگرە لێیان خۆش دەبێت. بەڵام دەبە ئەو ڕاستیەش بزانین کوڕەکان شەڕشگێڕەکان وێران دەکەن. کوڕەکانی قەزافی سەری باوکیان خوارد و حوسنی موبارەکی سەرکی پیشووی مسر وتی: هەموو گەندەڵیەکان خەتای جەمالی کورم بوو.
هەرگیز کورەکانی مام جەلال" پاڤێ و قوباد" بە تاڵێ دەزوویەك بە باوکیان ناچن و جەهەشتنی ئەم هەموو دەستەیات و کورسی و سامانە بە کوڕەکانی، بەر لە هەرشت لەدانە لە هەڵە و ماندووبوونی مام جەلال. کوڕە پاراستنەکەی بارزانی "مەسرور" زەر لە باوکی سەرسختتر و سەربەگەبەندترە، کەس سەری کاك مەسعودی نەخوارد ئەوکوڵانەی نەبێت، یەکە تەلەفزیۆن و یەکە بیرە نەوت و یەکە زانکەی ئەهلی هەیە و تەنانەت فڕۆکەی سەفەرکردنیشیان جیاواز بوو. کاك نەوشیروان بناغەی یەکەم هەزی ئەپەزسیۆنی کارای دامەزراند، بەڵام کوڕەکانی " چیا و نما" نازناوی "باوکی هەژاران"یان لە کاك نەوشیروان سەندەوە و کەی سەروەت و سامانی گەلەکان بە گرد و سوپەرمارکێتیشەوە لەسەر خۆیان تاپۆ کرد.
بە کاك کەسرەتیش ڕاستە و شەڕی کاك کەسرەت بە ئەوی کوڕەکانی لەدوای خۆی بەنە پشەوە و یەکە بە وەزیر و یەکە بە سەرکردایەتی یەکێتی، ئەوەندەی تر شەوەی کاك کەسرەتیان گەڵی لە پیاوەکی گورج و گۆ و پشمەرگەئاساوە بە باوکەکی کەنەفت و ماندو کە دەیەوێت دوای خۆی کوڕەکانی ڕازی بکات.

لە ئێستا کاك کەسرەت نەخشە، کەنەفت و ماندووە. کەس نیە بە کاك کەسرەت بڵێ بەڕاستی تۆ ماندویت و تەنانەت توانای قسەکردنیشت ئاسایی نیە و بە تەلەفزیۆن مەدوە با گەنجێك لە یەکێتی ئەو دۆخە ببینێت. کەس نیە ئاوەنێك بخاتە بەردەم کاك کەسرەت و پێی بڵێ بەڕاستی کاتێتی ئیسراحەتێك بکەن یان هەوە بدەن یاداشتەکانتان

بنوسنەوە.

کە یەکەم جار کاك کەسرەت دەبینم، پیاوێکی خاکی و چوست و چالاك و گورج و گۆ، بەڵام کە دواجار لە تاڵەفزیۆن دەیبینم، پارێزگاری سلێمانی، لە پشکی گۆران، خەی خستەتە ژێر باڵی و لە فرەکە دەیهێنتە خوارەوە، هەمانکەی جارج ئیروە "مەزرای ئاژەڵان" م بیر دەتەوە کە هەموو شەشگەڵك لەدەرەوەی سیستەم و لێپرسینەوە، ەوخساری بەیەکجاری دەگۆڕێت.

هەبەزاردن، بە بەندیواری پەرلەمانتاران و گیرفان پەکردنی سەرانی پارتەکان دەبێت! … ئاشتی ئیبراهیم ئەفەندی

لە ساڵی ٢٠٠٣وە تا ئەمڕۆ، پارت و لایەنە سیاسیەکانی کورد، بەشداری هەبژاردنەکانی عیراقییان کردوە و چەند پستەکی باڵایان هەبووە لە بەغداد. ئەم ئەزموونە، بە گەلەکەمان، چەند ەاستییەکی بە بەگەی بینراو و بیستراو سەلماندوە، کە ئەویش ئەویە، بوونی ئەندام و لایەنگری پارتە کوردییەکان لە بەغداد، هیچ دەستکەوتکی نیشتمانی و نەتەوەی، بە کورد مسۆگەر نەکردوە، بەڵام بە سەرانی قەوارە سیاسییەکان و پارتە کوردییەکان لە پش هەبژاردن و دوای هەبژاردن، دەستکەوتی ماددیی هەبووە، وەکو،

یەکەم، بە پارەی پش هەبژاردن،

هەر قەوارەیەکی سیاسی، کە بە گوڕەی یاسای عیراقی، ناوی خەی تمارکردبێت و بەشدار بوو بێت لە هەبژاردنکانی عیراق، بە پرسەی هەبژاردن و بانگشە، پارەیکی دیاریکراوی بە خەرج کراوە، لە لایەن حکومەتی عیراقەوە. ئەو پارەیە، پش هەبژاردنکان، لە

ژێر دەستەاتی کەسایەتی یەکەمی نێو ئێو پارتانە بووە و بەیاردەر بووە، لەوەی کە چەند و چۆن، ئێو پارەیە خەرج بکرێت، چەندی لە تەرخان بکرێت بۆ مەبەستە ئاستەقینەکە و چەندی لە لابەرێت.

دووەم، پارەی دوای هەڵبژاردن،

دوای هەر هەڵبژاردنێک، بۆ گۆڕەی ژمارەی کورسی براوە، حکومەتی عیراق بۆ پارەیەکی دی، تەرخان کردوە بۆ قەوارە سیاسییەکان، کە چەتە خزمەتی حزبەکان یان خزمەتی سەرانی پارتەکان. ئەوەی پێویستە بوترێت نرخی یەک کورسی پەرلەمانی عیراق پارەکەی زیاترە لە نرخی یەک کورسی پەرلەمانی کوردستان.

سێیەم، پەرلەمانتار و بندیوار و خواردنی موچەی ٤٠ پاسەوان،

کاندیدی دەرچووی هەر لایەنێک، بەگومان ئێو کەسانە بوون، کە سەرانی پارتەکان، بەیاریان داوە، پێشوەخت کاریان بۆ بکرێت لە نێو رێکخستنەکانیان و لە نێو جەماوەر، بۆ دەرچواندنیان لە هەڵبژاردنەکان، وەک ئیمتیاز، پێستی پەرلەمانی عیراقییان وەرگرتووە و بوون بە توتی سەرانی پارتەکانیان، بەرامبەر بە بوون بە خاوەنی موچەی باڵا کە لە سەرەتادا ٦٠٠٠ هەزار، دۆلاری ئەمریکی بوو لە مانگێکدا، دواتر بوو ١٠ یان ١٢ هەزار دۆلاری ئەمریکی، لە دوای ئەوە ئێو پارەیە هەندێکی لە کەم کرایەوە.
لە سەرەتادا، حکومەتی عیراق بۆ هەر پەرلەمانتارێک موچەی"٤٠" پاسەوانی خەرج دەکرد. پەرلەمانتار، ئێو پارەیەی وەردەگرت، بەڵام مافی ئەوەی هەبوو، کە بەیار بدا چەند پاسەوان دابمەزرێنیت، لە یەکەوە تا چل. پەرلەمانتارەکان ئێو پارەیان وەردەگرت و لە بنی باخەڵیان دەنا، تەنیا یەک یان دوو یان سێ پاسەوانیان دادەمەزراند. بە کوردییەکەی ئێو پەرلەمانتارانەی کە باسی یاسا و دەستوریان دەکرد لەهەڵی پەرلەمان، خاوەن بندیوار بوون! دوای تەواوبوونی خولی پەرلەمان، پەرلەمانتار دەبوو بە خاوەن پارەی خانەنشینی باڵا، گەلێک کەس هەن دوای بوونیان بە خانەنشینی پەرلەمانتار، وازیان لە پارتەکەیان هەناوە! ئەم دیاردەیە زۆر زەق و لە نێو هەموو پارتەکاندا بە ئاشکرا دەبینرێت بە تایبەتی لە نێو (گۆران و یەنک)، تەنیا لە نێو پارتی کەم، بەهەی ئەوەی ئەندامەکانی ئەوان، زیاتر دەترسان تیێ بکرێن!
بەشداری پارتە کوردییەکان، وەرگرتنی پێستی باڵا لە بەغداد، بۆ ئەندامەکانیان، بە میللەتی کورد هیچ دەستکەوتێکی ماددی، مەعنەوی

نەبووە، تەنیا ئەوە نەبێت، ئەو پێستە باڵیانە، بوون بە مایەی گیرفان پڕکردن و بوار ڕەخساندن بۆ دزی کردن، نموونە، "هۆشیار زێباری" لە پێستەکەی دەرکرا، بەهۆی دزی کردن. بە دڵیان کەسی تر کە سەر بە پارتەکانی دین، لە بەغداد خەریکی دزی بوونە و ئێستا بووە بە میلیۆنێر. سەرچاوەی ئەوانەش، گەلێک لەوانەی چوونەتە بەغداد، دەستیان لەگەڵ لایەنی شیعە یان سونە تێکەڵ کردوە، یان بوون بە ماستاوچی فەرمانڕەوا و فیسارە سەرکردەی شیعە. وەرای ئەوەش، هەوێداوە کە هەر کاتێک جەماوەری بەغداد وێستبێتیان بە بەبێ ڕەزیەوە پەرلەمانتارە کوردکانیان لێ ناوە!

هەنوکە، دوای هەڵبوونی چەند خولێک، لە بەشداری کورد لە پەرلەمانی عیراق و وەرگرتنی پێستی باڵا لە بەغداد، سەرەڕای ماوەڕانی و شکۆی دژ بە داعش، برسێتی و قاتوقڕی و نەبوونی موچە، حەشد و سوپای عیراقی، هەرشیان هێنا بۆ سەر کوردستان، بە دڵیان خەڵکیان شەهید کرد، ئاڵای کوردستانیان خستە ژێر پێستاڵکانیان، کەرکوکیان داگیر کرد، دەستیان کردوە بە تەعریب و دەرکردنی کورد لە ناوچە کشتوکاڵەکان، نەهێشتنی هیچ هێزێکی چەکداری کورد لە نێو کەرکوک، تا دەگات بەوەی، پارتە کوردییەکان دەسەڵاتی ئەویان نییە بە پارێزگاری کردن لە بارەگاکانیان، پاسەوان و چەکداری کوردییان هەبێت! هەروها حکومەتی ناوەند، وەک پارێزگایەک چاو لە شارە کوردییەکانی دی وەک هەولێر و سلێمانی دەکات، نەک وەک هەرێمێکی سەربەخۆ! ئەگەر چاوسوورکردنەوەی ئەمریکا نەبوایە، ئێستا حەشد، سەردار و حاکمی یەکەم بوو لە کوردستان. وەرای ئەو بارودۆخە و ئەو ئەنجامانە، پارتە کوردییەکان، میدیا و تەنانەت کەمایەتییەکانیان، سەرقاڵ کردوە بە زەرورەت و گرنگی بەشداری کورد لە هەبژاردنەکانی عیراق گوایە ئەو بەشداری کردنە دەبێتە هۆکاری دەستکەوتی نیشتمانیی و نەتەوەیی بۆ کورد!
بەشداری کورد، بە ماوەی ١٥ساڵ لە پەرلەمانی عیراق و وەرگرتنی پێستی باڵا لە بەغداد، لە دەستکەوتی شەخسی و تایبەتی بەولاوە، هیچی تری لە شین نەبووە بۆ میللەتەکەمان. ئەو ئەزموونە دەوڵەمەندە و واقیع و سروشتی پارت و سەرکردە کوردەکان و عەقڵیەتی دەسەڵاتدارانی عیراق و ئیران، پێمان دەڵێت, بەشداری پارتە کوردییەکان, لەو هەبژاردنەش, تەنیا بۆ هەڵخەڵتاندن و لە گیرفان پڕ کردنی کەمێک کەس بەولاوە، هیچی تری بۆ میللەتەکەمان لە شین نابێت. ڕەژگاریش لە ئایندەییەکی نزیکدا، دەبێت بە سەنگی مەحەکی ڕاستیی ئەو بۆچوونە!

کتێب و ڕۆشنبیری و خوێندنەوە.. ! .. لەبەر چاوی کەریم

وتیان کافێ و کتێبخانەی جەمال عیرفان شوێنکی ستراتیجی لەسەر شەقامی سالم پێدراوە و لکاوە بە یەکێتی نووسەرانی کوردی زانی سووزاوە!! وتم سەرەو خێرێ و با بچین ئاوڕێک تاقیبکەینەوە، هیوادارم جێیەکی ڕۆشنبیری بێت نەك توجاریی، ڕەنگە لەوێ ئاو ڕۆشنبیری جدیانەی لێ مۆڕ لەم ونن بیاندزمەوە، موناسەبیەك هاتە پێش و نووسەرێکی بە توانا داوای لێکردم چەند نووسخەیەکی کتێبە تازەکەی بۆ ئاوێ ببەم، بۆ هیوایەی لەوێ نمایشبکرێت و ئاوانەی تامەزرۆی خوێندنەوەن و مەراق و ئارەزوویانە بۆ کتێبەش ئاشنا بن و خوێندنەوەی بۆ بکەن، چونکە لە کۆتاییدا هەر خوێنەرێ بەیار بەسەر باشی و خراپی کتێبدا دەدات..

هەرچەندە داشکاندنی کتێب هەندکجار مایەشی پووچ دەکەوات و نووسەر هەر سەریشاو دەردەدەی بە دەمنیتەوە، بەڵام ئاوەی سەنگ بە کارەکەی دەدات ئاو پشتوازیەی کتێبخانەو خوێنەرانە کە کاردانەویان دەبێت بە پێتووکە جیاوازە ئەدەبی و هونەری و فەلسەفی و مێژووی و زانستیەکان و تاد…

لە کاتێکدا ئەم دەزگایە لە پایتەختی ڕۆشنبیریدایەو خەیان بە دەسەزی ڕۆشنبیری و فەرهەنگی کوردی دادەنێن و ناوی کەسایەتیەکی دیاریان لە خەباتی چەوساوانی کورد کردووە بە ناوی کافێ و کتێبخانەکەیان، بەڵام ئاوەی هەرگیز جێی بیرلێکردنەوەو خەماندن نیە، ئاوەیە زەر بە هەوەستەکی ناشرین ڕەفزی وەرگرتنی کتێبەکە بکرێت، لە کاتێکدا ئاوان هیچ ماندوونەبوون بە نووسین و چاپکردنی کتێبەکەو تەنیا نمایشتی دەکەن و لە کۆتاییدا نیوی تێچوونەکەشی بە خاوەن کتێب ناگەێنتەوە.

کاکی خاوەنی کتێبخانە بە ئاوەی ناوەڕۆکی کتێبەکە ببینێت، وتی لای ئەمە سەرف نابێت.

وتم: هیچ پارە نادیت تا سەرف نەبێت، ئاوساش بە تەسریفی داشکاندن حسابی دەکەن.

ئەنجا بیانوی ئەوەی دەربەی جێگای نییە بۆ نمایشکردن.
جارێکی تر وتم: ئەو ڕەفانە بەتاڵن دەتوانیت لەوە دایان بنێیت.
وتی: ئەمە خەمان دەزگای چاپەمنین و کتێبی خەمان دادەنێین.
وتم: ئیتر خزمەتکردنی چی؟ گەر نەتوانن بە سادەترین شێوە خزمەتی نووسەران بکەن.. گەر تەنیا بە دانانی کتێبخانەیەکی تر
وتم: کەواتە ئەمەش بووە حیزب حیزبەنێ حەیاتەکە.. حەپە سەوزو زەردەکە!
ئیدی هەشتم و حەپەسام لەو دەموچاوانەی بە کورسیەکانەوە لکێنرا بوون و وام زانی وام لە بازاڕی دەبەکێ، لەوە کەس بایکۆت و هەڕەویست نانوێنێت، هەر یەکە خەریکی دەسکەوت و قازانجی خۆیانن.
ئاواتەخوازیش بووم لە ژیانمدا شۆنگا و ئاکاری نارەشنبیریی ئاوها نەبینمەوە.

ئەردەگـــــان دیکتـــــاتۆرێکی سیکۆپاتیبێ.. ڕەزا شوان

ئەگەر بە مەژووی چەند ساڵێک بڕوانە لە ئەستادا بچینەوە، ناوی چەند دیکتاتۆرێکی دەندە و ستەمکار دەخوێنینەوە، لەوانەش: جۆزیف ستالین ـ ڕوسیا، ئەدۆلف هیتلەر ـ ئەڵمانیا،
عیدی ئەمین ـ ئۆگەندا، کیم ئیل سەنگ ـ کۆریای باکوور، سەدام حوسێن ـ عێراق، موعەمەر قەزافی ـ لیبیا، ئەمانەو چەندین دیکتاتۆر و ستەمکار و خوێنەژی تر.
ئەم دیکتاتۆرانە هەموو دەسەاتێکی وەاتەکانیان پاوەندکردبوون، بە ئاگر و بە ئاسن و بە کوشتن و بە ئەشکەنجەدان و لە سێدارەدان ڕەفتاریان لەگەڵ گەلەکانیان دا دەکردن، بە ملیۆنان کەسیان کوشت و بە کوشتیانیان دان، بە ملیۆنان کەسیان بە ئەشکەنجەدان و بە کیمیاباران کوشتن، هەر لە سایەی دەسەاتێقی و بەویژدانی و نامرۆیی ئەمانەدا، بە ملیۆنان کەسی هەژار و نەبوون لە برسا مردن.. لە ڕاستی دا، ئەم دیکتاتۆرانە تووشی لەخەباییبوون و نەخۆشی شێتی خۆبەگەورەزانین و نەخۆشی سیکۆپاتی ببوون. خەیان لە سەرووی هەموو خەڵکیەوە دەزانی، لە هەموو کەسکیش خەیان بە زاناتر و بە داناتر

و بە دەستەتر دەزانی.. ڕەخنە و دژەایان لەکەس قبووڵ نادەکرد.

ئەم سیکۆپاتییانە، چەژ و خۆشیەکی زۆریان لە شەڕ و لە وێرانکردن و لە کوشتنی خەڵکی بێتاوان و بێدەرتان دەبینی، تۆر و وشکیان دەسووتاند. بە شێوەیەکی ڕەها حوکمڕانیان دەکرد و بێیاریان دەدا. بە شێوەیەکی زۆر دەندانەش ڕەفتاریان دەکرد.
سیکۆپاتی، نەخۆشییەکی ئەقڵی یە، لە دوو بەگژ پەکهاتووە، سیکە بە واتا دڕوون، پاتی واتا کەسی تووشبوو بەنەخۆشییەکی دیاریکراو.. سیکۆپاتی لادانە لە ڕەوشت، بە زۆریش بە (لادانی سیکۆپاتی) ناوی دەبەن.
کەسی سیکۆپاتی کەسێکە گوێ بە بڕپرسێتی نادات، گوێش بە هەست و بە سۆزی کەسانی تر و بە هیچ بەهایەکی ڕەوشتی و نۆریتیی و کۆمەڵایەتی و مرۆڤایەتی و ئاینی نادات.. سیکۆپاتی تەنها خۆشییەکان و ڕابواردنی خۆی بەلاوە مەبەست و گرنگە.. چەژ و خۆشییەکی زۆر لە شەڕ و کوشتن و خوێنڕشتن و ئۆشکەنجەدان و سەرکوتکردنی ئازادیخوازان و ئاشتیخوازان و لە ناوبردنی دژەهاوڕاکانی و وێرانکردن و سووتاندن دەربەدەرکردن و چەوساندنەوە و برسیکردنی خەڵکی وەردەگرێت.
لە لایەکی کۆشەوە، سیکۆپاتییەکان، ڕەگەزپەرست و دەمارگیر و درۆزن و دووڕوون و ڕەوشت نەزم و هەوەسبازن، بێ ئاشکرا و بێبە شەرم، تاوانە قێزەونەکانیان ئەنجام دەدەن، شانازیش بە تاوانکانیانەوە دەکەن.. ئەو ڕاستییەش باش دەزانن کە لەم ڕەوشتە ناهەموار و لە کردار و تاوانانیان، هیچ سوودیکیان لێدەست ناکەوێت.. شەرمیش لەوە ناکەن کە بە دیکتاتۆر و ستەمکار و بکوژ و سیکۆپاتی ناویان بەرن.

دیکتاتۆرەکانی ئەمڕۆش، لەسەر هەمان ڕێبازی دیکتاتۆرەکانی پێشوو دەڕۆن. ئەمانیش دەستاتیان قورخکردووە، لە پێناوی مانەوەیان لەسەر کورسیی دەسەڵات، بە هەموو شێوەیەک گەلەکانیان دەچەوسێننەوە، سەرکوتی ئازادی و دیموکراتییان کردووە، پێخشان و تێخشان بە سامانی گەلە برسییەکانیان دەکەن.. تا ئەمڕۆش بە لەژیکی هێز و لەشکرتاری و کوشتن و کاولکردن و ویرانکردن و زیندانیکردن و ئۆشکەنجەدان و سەرکوتکردن و فەزەبین، لەگەڵ ئازادیخوازان و مافخوازان دا ڕەفتاردەکەن.
زۆر بە داخەوە، کە گەلی ئازادیخواز و مافخواز و ئاشتیخواز و ژیانخوازی کوردمان ئەمڕۆشی لەگەڵ دا بێت، زۆرترین ستەم و کۆمەکوژی و ڕشەکوژی و زیندەبەچاڵی و ئۆشکەنجەدان و تاڵانی و ماوەڕانی و ئاوارەیی و دەربەدەری و سەرگەردانی و کاولکردن و

چوسانەوە و کوڕەوەری و نەهامەتی و هەژاری و برستی و لە سایەی ڕەگەزپەرستە داگیرکەرانی کوردستان دا بینیوە و تا ئەمڕۆش درێژەی هەیە.. ئەم داگیرکەرە سیکۆلاریستیانەی کوردستان، لە جیهان دا، لە دڕندەیی و دڕاقی و ستەم و بەویژدانی و نامەردی دا وێنەیان نییە.

یەکێک لەم دیکتاتۆرە ڕەگەزپەرست و سیکۆلاریستە داگیرکەرانەی ئەمڕۆی کوردستان

دیکتاتۆری لەخوابایی و ڕەگەزپەرست ئەردۆگانە، کە تووشی لە خوابایی و نەخۆشی خۆبەگەورەزانین بووە، تووشی کوردفۆبیا بووە، تانانەت سەبارەکەی خۆشی لێبووە بە کورد و لێدوانەوەتەوە. سەر زمانی و بن زمانی دژایەتیکردنی کورد، لە هەر شوێنکی کوردستان دا بێت.. ئەردۆگان لە پێناوی پەیداکردنی لایەنگیری دژ بە کورد، سەردانی چەند وڵاتێکی کرد تەنها بە ئاوی لە دژی کورد بدوێت.. ئەردۆگان ئامادەیی خۆشی دەربڕی کە ئامادەیە بچێت بۆ سوریا و دەستی بخاتە نێو دەستی دیکتاتۆر بەشار ئەسەد و پێکەوە و بە هاوکاری تورکیا و ئێران و سوریا و عێراق، لە هاوشێوەی ئەو گەلکۆمەیەی کە بە سەر پشتی تازەترین تانک و زرێپۆشی ئەمریکییەوە و بە ڕەژی ڕووناک و بە بەرچاوی ئەمریکاوە، بە شێوەیەکی زەر دەدانە و نامەردانە لە ڕەژی (١٦ي/ ئوکتۆبەر/٢٠١٦) دا کردیانە سەر باشووری کوردستان و شاری کەرکوک و خورماتوو و خانەقین و چەند شار و شارۆچکەیەکی تریان داگیرد.. بە دەیان کوردی سڤیلیان کوشت و بە دەیان خانوو و کۆگا و بازاڕی کوردیان سووتاند.. بە سەدان ماڵی کوردیان تاڵان کرد.. بە هەزاران خەزانی کورد لە کەرکوک و خورماتوو ئاوارەبوونە و تا ئێستا لە ترسی هەڕەشەکانی حەشدی وەحشی نەگراونەتەوە ماڵ و حاڵی خۆیان. لە لە هاوشێوەی ئەو ژینەسایەدی خورماتوو و کەرکوک، ئەم داگیرکەرانەی کوردستان، بە ئاشکراو و بە هەمان شێوەی ئەو تاوانیان، هەرچواریان خەریکی پیلان داشتنن، بە گەلکۆمەکردن و هەڕەشکردنە سەر ڕۆژئاوای کوردستان، شار و شارۆچکەکانی و داگیربکەن و تاڵانی بکەن و ڕەشکوژی و کۆمەکوژییەکی تری کورد بکەن و ئەوەشی بمێنێتەوە ئاوارە و دەربەدەر و سەرگەردانیان بکەن و ماڵ لە خاوەن ماڵەرام بکەن.. ئەم داگیرکەرە دڕاق و بەویژدان و دڕندە و نامەردانەی کوردستان، تا سەر ئێسقان ڕەگەزپەرست و مەزهەبپەرست و کەسنویستن و دژایەتی مافە نەتەوایەتییەکانی گەلی کوردمان دەکەن.. ئەمانە بە کوشتن و داگیرکردن و خوێنڕشتن و وێرانکردن و دزی و تاڵانی گەش و پەروەرە کراون.. ئەو خەسڵەت و

تاوانە قەزەوانان، بەونە بەشک لە کولتوور و لە خەسڵەت و لە ڕەوشتیان، بوونە بە ناسنامە و پێناسەیان.

ئەردەگانی دیکتاتۆری سیکۆپاتی، ڕۆژ نییە بە تازەترین چەک، بە تازەترین هەلیکۆپتەر و تانک و زرێپۆش و فڕۆکەی ئێف شانزە، بە لەشکرکێی زەبەلاحەوە هەڕەشەکوتێتە سەر شار و شارۆچکەکان و دێیکانی باکووری کوردستان، بە تووماتی بە بنەمای هاوکاری کردنیان لەگەڵ پەکەکە. بە دڵیان کوردی سڤیلی بێتاون و بەدەرتانیان کوشت و دەکوژن و بە دڵیان مەردمندا و لاوی کوردیان بەندەکردوون و پیسترین ئەشکەنجەی جەستەیی و دەروونیان دەدەن، ڕۆژانەش بە دەست پاراستن، دەهات و شارۆچکە و ناوچە سنووریەکانی باشووری کوردستان بەردوومان و تەپاران دەکەن.

ئەردەکان وەک هەر دیکتاتۆرێکی سیکۆپاتی، چەڕ و خەشیەکی زۆر لە کوشتن و گرتن و ئەشکەنجەدانی کورد و لە کاولکردنی کوردستان وەردەگرێت. ئەوەی بە دڵی نەبێت و ملکەچی ڕای ڕەگەزپەرستی نەبێت.. بوختان و تووماتێکی بە هەدەبەستێت و تاوانی ناپاکی دەخاتە پاڵی و ڕەوانەی زیندانی دەکات.. ئەردەگان متمانەی بە نزیکترین هاوڕێی خەشی نییە.. ئەردەگان درۆژە بە بە ئایدۆلۆژیای ڕەگەزپەرستی و بەگەنە ئەتاتورکی گوبەگوە دەدات.. ئەردەگان دان بە بوونی بیست و پێنج ملیۆن کورد لە باکووری کوردستان دا نانێت.. فرە نەتەوەیی و پەکەوەژیان و یەکسانی و ئازادی و دادپەروەری و مافەکانی مرۆڤ و ئۆپۆزسیۆن و ئازادی و دیموکراتی و ڕۆژنامە و ڕای جیاواز بوونیان لای نییە.. لە سایەی پاوانکردنی دەسەڵات دا لە خەی و بنەماڕەکەی و لە پارتەکەی، تورکیا بووە بە زیندانستان بە ئازدیخوازان و دیموکراتیخوازان و ئاشتیخوازن.. هەر لە سایەی ئەردەگان دا، سیاسەتی ناوە و دەروەی تورکیا تووشی شکستی و تاریکی بەتەوە، تابێت لە ناوەوە و لە دەرەوەی تورگیا دا، نەیاریان زیاتر دەبێت. بەم پاشڕۆژە پیسەیەوە، دەیەوێت تورکیا ببێت بە ئەندام لە یەکێتی ئەوروپا دا؟!
لە عەراقی ئەمڕۆش دا، بە شێوەیەکی نوێ دیکتاتۆر و دیکتاتۆریەت و قورخکردن و خەسپاندن، سەریان هەداوەتەوە. دەسەڵاتدارێ ئەقڵ لە گوێیەکانی ئەران لە عەراق دا، هەوەی برسیکردنی کورد دەدەن و دان بە مافە ڕەواکانی کورد دا نانێن.. دەیانەوێت کورد و پەراوێز بکەن، فیدراڵیەتی کوردستان وەکو حوکمزاتییە کارتۆنیەکەی کاتی سەدامی گەبەگەی لێبکەن. ناوکی بە ناوک بێت.. حکومەتی عەراق ناتەبایی و نا یەکێزی و پەرتەوازەیی و فرەکۆخایی و حوکمەانی

شکستخواردووی کوردیان قستووەتەوە. حەیدەر عەبادیش بە بێنی درێ و بە کردار، دەستی دەستی بە کورد دەکات.. دەیەوێت درزێکی گەورەتر بخاتە ریزی بزووتنەوەی رزگاریخوازی کورد و، کار بە سیاسەتی پارتکە و زاڵبە ـ دەکات. عەبادی درێژە بە دژایەتیکردنی خواست و مافەکانی کورد دەدات.. دەیەوێت دژایەتیکردنی کورد بکات بە فاکتەرێک، بە دووبارە هێبژاردنەوەی بە سەرۆک وەزیران عێراق لە هێبژاردنەکانی داهاتوودا.. بەرانبەر بە کورد دەیەوێت، بە لوژیکی هێز و داپڵاسین و سەرکوتکردن کاربکات.. هەر ئەم ئەقلییەتە ڕەگەزپەرستییە شاڤێنییە بوو، سەری سەدام حوسێنی خوارد.. بەگومان سەری سەدامەکانی دوای ئەویش دەخوات.. هەرگیز کۆشەی ڕەوای کورد بە هێز و بە لەشکرکێشی چارەسەرناکرێت، بەڵکو بە گفتوگۆی جدی و بەدانان بە مافە ڕەواکانی کورد چارەسەردەکرێت.. بەیە پەیستە عەبادی پێند و وانە لە دەسەڵاتدارانی پێش خۆی وەربگرێت و بە خەیادا بچێتەوە.. ئەگینا سەقامگیری و ئاشتی لە عێراق دا نابینن.

من لە دەسەڵاتدارانی ئەمڕۆ و داهاتووی عێراق گەشبین نیم.. چونکە دەسەڵاتدارانی شیعە درێژە بە هەمان پیلانە گاوەکانی بەعسییەکان دەدەن.. دەیانەوێت حوکمەانی ناوەندی و تاکڕەوی و تایفی شیعی بێت.. دەیانەوێت بە زۆر خەیان بسەپێنن و بڕەو دیکتاتۆریەت مل بنێن.. دەیانەوێت سەرکوتی ئازادی و دیموکراتی و هاوبەشی و پێکەوژیان بکەن و ناوچەیەکی زیاتری باشووری کوردستان بە عەرەب و بە شیعە بکەن.. بە درێژدان بە نیاز و پیلانە گاوەشیان، ئێران و تورکیا، هاندەر و پاڵپشتیانن، هەموو یارمەتییەکی لۆژیکی و سەربازی و سیاسییان دەدەن.. بە تایبەتیش کە سوپای عێراق بێتە سوپایەکی شیعە و بە هەزارن، چەکداری حەشدی وەحشیشیان هەیە، کە بە مەبەستی سەرکوتکردنی کورد و عەرەبی سوننە بەکاریان دەهێنن.. کە تاستا چەندین تاوانی قەزەوانیان دەرهەق بە کورد و بە سوننەی عەرەب ئەنجام داون.. ئەو تاوانە نامەردی و بێوشتییانەی کە سوپای عێراق و حەشدی وەحشی تورکمانی لە کەرکوک خورماتوو دا ئەنجامیان دان، ژینوسایدن و تاوانی جەنگ و بێوشتی و نامەردین.. بە داخەوە کە بە چاوی هەزەکانی هاوپەیمانان و سوپای ئەمریکا و بە بەرچاوی یوئێن نەوە ئەنجامیان دان، بێبام چەند جارێکی تریش ئەم قسەیەمان وتووە، کە نەتەوە یەکگرتووەکان و هەموو ڕێکخراوەکانی مافی مرۆڤ، لە ئاستی ئەو تاوانانەی بە بەرچاویانەوە، داگیرکەرانی کوردستان دەرهەق بە گەلی کوردی بەتاوانمان دەیکەن: کوێرن، کوێن، لاێن، ویژدان مردوون..؟!

گیانداران لەپەند و ئیدیەمی کوردیدا … ئامادەکردنی: عەلی حەمەشید به رزنجي

لە یەکێک لە ژمارەکانی پێشووی گەلاوێژدا بابەتێکم بەناوی (ژمارە لە پەند و ئیدیەمی کوردیدا) بڵاوکردەوە ، بەیەکەوە هەر لەو رووانگەیەوە و بە درێژدان پێی ئەم بابەتە (گیانداران و باڵندە و مرووەکان لە ئیدیەمی کوردیدا) ئامادە بکەم بەو هیوایەی بتوانم ئەو مەبەستەی هەمە بگاتە خوێنەران..لەڕاستیدا ئیدیەم و پەندی کوردی بەسەرچاوەیەکی گرنگ دادەنرێت و سودێکی زۆر باشیشی هەیە و رۆژانەش لەناو خەڵکیدا بەکاردێت لەکاتی قسەکردن و وتووێژکانیاندا و زۆر جاریش بە تەنها ئیدیەمێک یان پەندێکی کورت بە مەبەستێک بەکاردەهێنن.ئەگەر سەرنج بدەین زۆر بەشێوەیەکی گونجاو و دروست داڕێژراون کە سەلیقەو لێهاتوویی پێشینان دەردەخات لەو بوارەدا .هەوێیان داوە بە گشت بوارەکانی ژیان بەکاری بهێنن و کاتێک بەوردی سەرنجیان بدەیت چنراوی و چەکردنەوەیەکی شارەزایانەیان پێوە دەبینیت و لەگەڵ سادەییشدا لەقسەی ئاسایی جیان.زۆرمان رۆژانە ئەم پەندانەمان بەرگوێ دەکەوێت و هەمیشە بە بەهەڵەزکردن و پێوکردنی بەچووەن و قسەکانمان بەکاریان دەهێنین.ئەوەی زیاتر سەرنجی راکێشام بەکارهێنانی ئاژەڵ و باڵندە و مرووە بە جۆرێکی زۆر،لەوانەش((چەلەکە،گا،مانگا،سەگ،کەروێشک، مریشک، مەیمون، بەراز،کەر،ماکەر،مار،چەقەڵ،گوێرەکە، مشک، مرووڵە، کەتر،کێچ،کرم،هێوی،حوشتر،کەو،گیسک،ماسی، قڵ،ماین، ئەسپ،گورگ،دوپشک،مێ، بزن، پشیلە،شەمشەمەکوێرە، بایەقوش، پەپوسە،مانگا، پەپولە، پەپو، مالەس،جوجک،زەردەواڵە،زەروو،هەنگ، شەمەتەنکە،ورچ،مراوی،چوالووە، گەنە، قرژاڵ، قاژوو،چالەکە،شێرکوللە،سیسارک،زیقاوک، کێشکێر،تووتی ،تووڵە،کەرکەدەن، تەتەمیران، بولبول،…هتد)) ،.لەڕدا چەند

نمونەیەک باس دەکەم و هەویش دەدەم بە کورتی ڕاڤەی هەندێکیان بنووسم.

(دنیای لە بوو بە چەرمی چڵەکە) ئەمە بە کەسێک دەوترێت کە توشی نائومێدی بووە و ڕێی گوزەرانی بەاوە .ئەوەش کە بیانووی درێ و پێچ و پەنای هێنایەوە دەڕۆن(راوەستاوی بە هێنایەوە) بەکەسێکیش کە خۆشحاڵ بێت دەوترێت(ڕۆن قازیان لێداوە)..یان (سەری کوترە ماری لا دەست دەکەوێت) بە کەسێک بەکار دێت کە قایمکار و بەسەلیقە بێت. یان(ئینسان گا نییە هەر لە پەستەکدا بێت) .واتا بەرەو باشی دەچوات ..یان دەڕۆی (بەرازی دەم بەستراوە)..بەیەکێک دەوترێت کە بەڕووو بێت و نوێژ نەکات. (بە زەبری کلکی ئەسقان دەشکێنێت) بە کەسێک بەکار دەهێنرێت کە بە پشتی یەکەکیتر شتێک ئەنجام بدات.(سەگ بانی پەوە ناکات) بە شتێکی پیس یان بە کردەوەیەکی نابەجێ دەوترێت.بە کارەکیش کە هیچی بەسەر هیچەوە نەبێت ئەمیان بەکار هێناوە(سەگ دەستی بشکێت کلکی هەڵدەبەستن)یان (سەگ خاوەنی خۆی ناناسێتەوە) بە جێنجاڵی هێندێ چەو قەڕەباڵغی دەوترێت.ئەوەشی کە لە ڕووی ڕەوشت و دەروونەوە زۆر پیس بێت پێیان وتووە(سەگی لە گەاو دەبێت) یان (سەگ لە کولەرە ڕاناکات) واتا کەس لە بەش و ژیانی باش کاتێک بەسەربەرزی یەوە دەستی بکەوێت خۆی بەبەش ناکات. (گای یەک ئاخوەڕ)..ئەمیش بە یەکێک دەوترێت کە بیەوێت هەر بە تەنها بژی و لەگەڵ کەسدا.

.بەو کەسەش کە لەماڵەوە خزاوە و ناچێتە دەرەوە وتویانە(دەڕۆی مریشکە بکڕێ) ئەوەشی سەری بە هەموو شوێنکەدا کردووە وتویانە(دەڕۆی کیسکی دەمیێ) یان (ئەڕۆی باڵی شەمشەمەکوێرێ)یان(. ئەڕۆی هەنگوینی شەمتەلێنکەیە)..یان (دەڕۆی دەنوکی کەوە) واتا گشتکە واسوربتەوە .یان(دەڕۆی دەست بە مار دەبات) یان (دەڕۆی دەستی مار پەوی داوە) یان(دەڕۆی دانی مارە) واتا وریا و زیرەکە.بەکەسێکی بە دەسەاتیش وتراوە(دەڕۆی مانگای مالوانێ).یان (ماکەری ئابڕاخ)یان بە کەسێکی بودەڕۆ کە هیچی لە دەست نەیەت بەکار هێناوە. هێندێک جاریش هاتوون پێندەکانیان لە شەوی هەنراوەدا داشتووە .بە نمونە(داران لە دوورەوە سەریان زەنەرە…نازانن ژەرەکەی هەر گا و گوەرە) واتا کە دەزانێ دەی ئەو چی تیایە یان چی لە قەوماوە،با بەسەر زاریش پێ بکەنێت و ڕووی خۆش بنوێنێت .یان (ئەو ڕۆژە زانیم کە کچم شێ بو…کە کچم تووشی کچی سەگ وێ بو) واتا نیشانەی نائومێدی و سەرنەکەوتنم هەر لە سەرتاوە دیار بو و زانیم کە کارەکم باش ناڕوات چونکە تووشی

تەنگ و چەمە بووم ،تووشی مرۆڤی خراپ بووم زەمم ئەکەن و دژم ئەوەستن. یان (ئەگەر مەم نەدیوە لە هەزە.....پشقلم دیوە لە پەرزە)..واتا شتم بەخەمەوە دیوە و ئەم شتە هیچ و پوچانە دەبینم گاتەم بە دنیا دەت.یان(ئەخی ئەخی لە منە...مەردە وتی چەمنە...گا دەرکە لە هەرزنە)واتا دەی خۆشە کە ناوی هەنراوە و نرخی دراوەتە.

یان (ئەملا دەکەم ئاو دەمبات.....ئەولا دەکەم گورگ دەمخوات)..یەکێک دەیەت کە لە ناوەند دوو بەنای گەورەدا بەت ،بەدەست رۆژگارەوە داما بەت.یان(ئەوەی پەم ئەکرد خەر...لەم بوو بە گورگ و شەر) واتا ئەو کەسەی کە یارمەتیم ئەدا و خۆشم ئەویست ئەستا ەفی لەمە و دوژمنایەتیم لەگەڵ دا ئەکا،ئەوسا تا بە دەسەات بوو من خەرم پە ئەکەرد و یاریدەم ئەدا ئەستا کە دەسەاتی پەیدا کەردووە دوژمنایەتیم لەگەڵدا ئەکا. یان (ئاغا ژنی سەر چەپەر...پشیلە هات دووگە بەر...بەزی نەهات ختە کەر)مرۆڤی گومەا و کەم بە شکستی دەزانە پەویستی سەرشانی خەی بەجە بهێنە یان (ئاسوودە خەم کەرم نییە...لە کا و لە جە خەبەرم نییە) ژیانم بە ئاسوودە دەبەمە سەر و گوزەرانم دەچە بەڕوە و خەم ماندوو ناکەم .وەکو ئەو وەاخ دارە نیم هەر بە کا و جە و برستی و تینویەتی وەاخوە خەریک بم و خەمی کەلوپەلی بە بخەم. هەروەها زەر جار هەندێک پەندیان بەکار هەناوە کە ناوی گیاندارێک زیاتری تەدایە.وەک (ەوی ماەوە و شەری دەرەویە) کە بە کەسێک دەوترەت لە ماەدا لەسەرخە و هەمنە و لە دەرەوەش ئازا و و نەبەردە .واتا منەتت نییە بەسەرمەوە و هیچ دیاریێکت بە نەهەناوم ،ئەگەر بەت هەنابم و باری کەرە بووبە تە وەرە بارێکی هەستری داگرە و لە جیاتی ئەوەی خەت بیبەرەوە.ئەمیان لبە بەکار هەناوە(ئەوەی بە کەر هەناوتە بە هەستر بیبەرەوە) یان (گای ناو گوەرکەیە) بە کەسێک بەکار دەت کە هەمیشە لەناو منداەاندا یاری بکات.یان(سنگ شەری ماکەر پشتە) کە بە یەکێکی بودەەی بە دێک دەوترەت کە بەکەس نەوترەت لەگەڵ ئەوەشدا فسە زل بەت.یان(گای ناو گوەرکەیە)...کەبە یەکێک دەوترەت کە هەمیشە لەناو منداەاندا یاری بکات. یان (ئاشتیی کتک و مشکە).واتا ئاشتی لە نەوانیاندا سەرناگرەت چونکە ئاشتی زەردار و زەبوونە.یان (مەشی لە بەتە گامەش) بەسەر لە شەواوێک دەەن کە شتێکی زەر بچوک و کەمی لا زەر گەورە بەت. یان(گورگە و لە پەستی مەدایە) واتا بەسەر زاری بەستەزمان و پاک و دەسەزە،لە ژەریشەوە ناپاکە.

یان (سەری گا دەکرەت بە قنگی کەردا) ئەم پەندە کاتێک بەکار دەت تێکەە و پێکەە و کەس لەکەس ناپرسەتەوە . یان (گورگ و مەە

پکەوە ئاو دەخنەوە). یان (گا و کەرن بەرامبەرن). یان (بزن هەمیشە قنگی بەدەرەوە بوو کەس ناوی نەدەبرد. مێ یەک جار قنگی بە دەرکەوت کردیان بە چەپێ). یان(ئاگر شەر هەیە، کەرکەدەنیش هەیە). یان(کەچ بە گا دەفرۆشت). یان(ئاوەندە ماری قوت داوە بووە بە ئژدیها). ئاوەندە تاوانی زۆری کردووە لە خراپکاریدا هەنگاوی ناوە بووە بە ستەمکارێکی گەورە. یان(ئەسقان لەبەر ئەسپ دائەنە کا لەبەر سەگ). یان(کە گورگ پیر بوو دەبێت بە مەخسەرەی سەگ)یان (مریشک هەلکەی قازی کرد قنگی دەا) یان(کەروشک بە گا دەگرێت) . یان(ئێستی سەگە و لە گورگ بووە). هەندێک جاریش لە پەندێکدا ناوی گیانلەبەرێک دووجار هاتووە و دووبارە بووەتەوە ،وەک لەم پەندانەدا دەردەکەون . یان(ئەدا لە مریشک خەر و ئەدا لە مریشک کوژ). واتا لە هەردوولا کێک وەردەگرێت. یان (کەو ئاوێیە بەرامبەر کەو بخونێت). یان (کەرا و کەر کەوتوون). (قسەل بە قەلی وت ەوت ەش بێت). یان(ئێستی سەگە و لە سەگ بووە). یان(ماری مار خەرە) واتا کەس پەی ناوەرێت و لە هەمووان ئازاترە. هەندێک جاریش لە پەندێکاندا لەگێ گیانلەبەرەکە ناوی شوێنێک یان کەسایەتییەک یان شتێکی دیاریان پێوە لکاندووە و کە تا ئێستاش زەر لەو پەندانە ماونەتەوە و بەکار دەهێنرێن.وەک (دێی مێی پەغمبەرە) بە کەسێکی بەستەزمانیان بەکار هێناوە. یان (ئێستی ەوی قەمچوغیە) یان(گیسکێکی هەیاسی خاسە). یان(ئێستی سەگی هەوشارە). یان(وەک گای عەلی خەی دەلەستەوە). یان(ئاوەی بە ئاو ەکەوتووە بە بزنی دەلەژە ەە ناکەوە). یان(ئێستی حوشتری شەعبانە)یان(ئێستی گا زلی ئەحمەد عەربەتی یە)یان (ئێستی مەیمونی حێبە).لەگێ ئاوەشدا هەندێک پەند هەن تەنها دوو وشەن و واتایەکی تەواو و باشیش بەدەستەوە دەدەن .

وەک لەم پەندانەدا دەردەکەون و خونەر بەباشی لەیان تەدەگات. بە کەسەکیش کە هەر ڕاژەی یارێک بگرێت(سەگ دێ) یان بە بەکار هێناوە. (گای مارێە)..سەیری چەند بەسادەیی نوسراوە.واتا لە هەموو شوێنێک دەناسرێتەوە. یان (دێی مەیمونە) بە کەسێک بەکار دەهێنرێت کە زەر ناشیرین بێت .یان (کەر بووە)واتا لەخشتە براوە یان توێ بووە و زمان درێژی دەکات و قسەی کەرانە دەکات. یان (شێسەگ) کە بە کارێکی بە ئەرک و گران یان پیس و ناشیرین بەکار دەهێنرێت. یان(سەگە نازیەتی)بە سوکایەتی پێکردن بە کەسێک لەکاتی مردندا. یان (سەگە مەرگی یە)واتا ژیانێکی تاڵ و ناخۆش. هەروەها بە زاوایەک کە بچێتە سەر ماڵی خەزوری ،بە ئاوەی هیچ بە بوکە بکات لەگێ ماڵی خەزوری بژی و ڕەنج بە ئاوان بدات پەی دەوترێت(زاوا

ەوی) یان (کەشەری ناوختە) بۆیەکێک دەژن کارێک بکات ئەنجامەکەی بۆ خۆی خراپ بێت .واتا نەهاتییەتی بۆیە ئەو کارە دەکات.یان (فڕیکە کەر) بەکەسێکی قەبە و عەقڵ سوک دەوترێت.یان (ئاهوو پایە)واتا زۆر خۆرایە. یان (سیسە مارە) بەکەسێکی لاواز و سست وەک داری سیس دەوترێت.یان (دەڵی مارە) بۆ یەکێک دەوترێت کە بەبۆ خشپە و دەنگ بەوات بەخۆو. کەسکیش کەبەسەر ئەم و ئەوەو بڵەوەژێت وتویانە دەڵی (مریشکی ئاشوانە) . بۆو کەسەش کە سست بێت لە ڕێشتندا پێیان وتووە (دەڵی مڕوولەیە).ئەوەشی کە چاپوک و ناپاکە پێیان وتووە (دەڵی گورگە).هەندێک پێندیش دەبینین کە تەنهاوشەیەکە وەک(سەگیەتی) واتا ناپاکی و فێڵ و تەکە بازی.یان (مارانگازە)،(گا پێ یە)،(کەر بازاڕە).(کەر و خەرمەش).(گورگە لەقە).(گورگە زە)(گای مارە یە)(کەچی هەڵهەناوە) ئەگەر زیاتر سەرنج بدەین هەڵەیان داوە کە سەرجەم ئەو گیانلەبەر و باڵندە و مەروانەی کە لەو ژینگەیەی کەتیایدا دەژین و هەندێک جاریش پەنایان بردووە بۆ ئەوانەش کە لە شوێنەکانی تریش هەن بەکار بهێنن لە پەندەکاندا ،کە ئەمەش زیرەکی و شارەزایی پێشینان زیاتر نیشان دەدات لەبواری بەکارهێنانی ئەوانە و سیفات و هەڵسوکەوتی هەریەکێک لەو ئاژەڵانە کە بەکاریان هێناوە،لەووی زیرەکی و وریایی و سستی و فێڵبازی و چالاکی و شارەزایی و سپەیی و ئازایەتی و جوانی و ناشیرینی و ....هتد بۆ هەریەکەکیان.ورد سەرنج بدەیت هیچ نەماوەتەوە کە بەکاری نەهێنن. (ئەڵی قەڵەباچکەیە)یان(ئەڵی قومقومەکەیە)یان(ئەڵی قەڵەشە)یان(ئەڵی قرژانکە)یان(ئەڵی چەقەڵە)یان(ئەڵی سیسارکە کەچەڵەیە)یان(ئەڵی چوالووە)یان(ئەڵی سەگە)یان(ئەڵی چالەکەیە)یان(ئەڵی عەڵی شیشە)یان(ئەڵی قاژووە)یان(ئەڵی فیلە گەژیە)یان(ئەڵی فیسقە گولەیە)یان(ئەڵی بایەقوشە)یان(ئەڵی تووتی یە)یان(ئەڵی ورچە)یان(ئەڵی مالەسە) یان(ئەڵی زەروە)یان(ئەڵی پەپولەیە)یان(ئەڵی سەگسارە)یان(ئەڵی حوشترە)یان (ئەڵی ماینی کەحلانە)یان(ئەڵی تەتەڵەمیرانە). (ئەڵی زیقاوەیە). (ئەڵی ئاسکە). (ئەڵی زەردەواڵەیە). (ئەڵی پەڵی خوراوە). (گورگە زە یە). (گورگە لەقە). (ئەڵی قەڵەموونە).(ئەڵی کەری دەزە).(گای مارەیە).(ئەڵی مڕولەیە).(ئەڵی مشکە).(ئەڵی مەبمونە).(ئەڵی مریشکە بە کەڵە).

من بۆ ئەوەی زیاتر بچمە ناو بابەتەکەوە و زیاتر ڕونکردنەوە بکەم بۆ پەویستم زانی ئەم پەند و ئیدیامانە بۆ نمونە بهێنمەوە:(چەم بۆ چەقەڵە نابێت).(ئەسپی باوبەرانە) .(دار هەبێ سەگی دز دیارە).(گا بۆ گوندا دەناستەوە).(گا بۆ دەنگی ناوات).(گا گووی کرد).(گا

گورواوە هەر کلکی ماوە).(گا لە کۆاورژنەوە سەردەخات).(گای بە تەنیایە.گای بە گاوانە).(ئەوەندەی چەلەکەیەک).(ئەوەی ئەو پەمان ئەکا بەسەگ نەکراوە).(ئەوەندە لاواز بووە سەگەل چاوی لە دائەگرن).(ئەوە کاوە بازی بوو ئەمیان بەران بازی یە).(ئەو مەڕە دابەستیە).(ئەو مارەی کە لەی ئەترسایت سەری پان کرایەوە).(ئەو قسانە بخرێتە سەرنان،سەگ بەنی پەوە ناکات).(ئەمسا سالی مەیمونە ،ئەمە هەوەمانە ئاخە ئاخرمان چنە).(کەتر لە دەماخی دەفڕێت).(کەچ کەوتە کەوەی).(کەچی هەڵهەناوە).(کرمی خەی دەکوژێت).(کەڵەگایەکە بە خەی).(کەری خەیەتی و گوەی ناە دەکات).(کەری لە بووە بە مووزن).(کەری ناو جەگەیە).(کەری کە تەپیوە؟).(کەر لە چاویدا قازی یە).(کەر لە کوە تەپیوە و کوندە لە کوە دەاوە).(کەری ئەم بارە نییە).(کەر لە ماڵیاندا بکەوێت دانی دەشکێت).(کەر و ماجومیان نەوتووە).(کەری خەی بەستەتەوە).(کەر بە جە بمرێت شەهیدە).(وەک گیسکی دەرباز بووی دەستی قەسابە).(وەک مار پەچی خوارد).(وەک ماسی وایە جارەک سەر ئاو و جارەک ژێر ئاو دەکەوێت).(وەک گورگ بەدەم خشپەوە دەچێت).(مانگا مرد و دە بەا).(مانگا دەشین و قەزوان قرتاندن-کرێشتن-یان نەوتووە).(مانگا بە کەڵەماسی بە کەردە.ماسی دەریا دەبەخشێت).(ماری بە ئیجازەیە).(گورگانە شەوانەی بە دەکات).(گورگە خەو دەکات).(کەڵەشێریش نەبێت رێژ دەبەتەوە).(مار رقی لە سیرە و سیریش لەبەردەم کونی مار دەڵەوێت).(دووپشکە لەخەی بەشکە).(شەرعی مار بە دار).(هەردوو جاشی ماکەرەکن).(کونە مشکی لە بووە بە قەیسەری).(باری کەر دایم قورسە).(دەیەوێت ماسی بگرێت و قاچیشی تەڵە نەبێت).

(تەشی هەڵەش تەشی هەڵەس بێت بە کلکی کەریش بەی دەیەڵەسێت).(مریشک هەڵکەش دەکات و هێقنەش دەکات).(دوو گا لە دەڵەکدا هەڵەنگی یەک نەگرن،خوی یەک دەگرن).(هەڵەوی بە کونا نەدەچوو شتەکیشی دەبەست بە خەیەوە).(هەڵەوی لە کونی خەی هەڵەگەڵەتەوە گەڵە دەبێت).(کەری دەز حەز بە تەپینی خەی و زەرەری خاوەنەکەی دەکات).(ئەگەر مار جارەک پەوەی دایت خوا بیگرێت،ئەگەر بوو بە دوو جار خوا تە بگری).(هەموو گیانلەبەرەک گەشت خەرە ،بەس ناوی گورگ بەدە).(بزن بە شەوەکیش شوەنی خەی خەش دەکات).(بەرخی نەر بە سەر بەینە).(سەگی سپی بە بارخانەیەک لەکە زەرەرە).(سەری گا هەر دەڵە).(عومری پیرە مەڵەکی ماوە).(لە سەگ سواە دەکات).(لە کەری تەپیو دەگەڵەت نالەی بکەشتەوە).(لە گونی گا رووتترە).(لە گوەی گادا نووستووە.(ماری بە ئیجازەیە.(ماری مردوو دەخاتە بەر پای).(موویەک لە بەراز

بەتەوە هەر بێت).(مەش لە دەمی خۆی دەرناکات).(مشکی کاری خواردووە).(مشکی پێ دەرناکرێت).(وەک گوێی کەر جووتن).

(وەک کەشکێی بە چلانێ).(وەک کاو چووو).(وەک کەتر زوو دەگەڕێتەوە).(لە پێنگەلاندا دەخەوێت).(ئازاری مەرووڵەیەکی نەداوە).(ئاسکی نێگیراو دەبەخشێت).(ئاسکی نێگیراو زەرە).(ئاسکی ماندوو دەگرێ).(ئاگر لەسەر پشتی مار دەکاتەوە).(ئاگەتون ناوی زۆر کەریش بەی ئەزۆر).(ئاو لە ئەکا و ماسی ئەگرێ).(ئەسپی چوار ناکەی یە).(ئەستری هەستری چەموشێ).(ئەستری هەستری ماچەکی یە).(ئەستری هەستری یەکە ناسێ).(ئەستری بە شیری کەر گەش کراوە).(ئەستری بلوێر بە گا لە ئەدات).(ئەستری بزنی شاخ شکاوە).(ئەستری ناوی ناو پاوانێ).(ئەستری تووڵی گوێ بەوە).(ئەستری پێ بە مارا ئەنێ).(ئەستری پێ بە دوپشکا ئەنێ).(ئەستری پێپووڵی بەهەشتێ).(ئەستری پشیلەی چاو نەپشکووە).(ئەستری پشیلەیە خۆی مەماس داوە).(ئەستری خەرەنگەزی بن کلکی گایە).(ئەستری حەپەڵە مەش خوراوە).(ئەستری جوجەڵە هەڵە ئەهێنێ).(ئەستری دەستی مار پێوی داوە).(ئەستری ناوی گەزیزان خواردووە).(ئەستری ڕان سەگ ئەدەن لەڵەشی).(ئەستری سەگی بەفرە ڕەژە).(ئەستری سەگە ئەشتەوە).(ئەستری ژار ماسی خواردووە).ئەستری سەگی بازووە).(ئەستری سەگە و بە مانگەشەو ئەوەڵێ).(ئەستری سەگی تەقە لەکراوە).(ئەستری سەگی تەنیا ماڵێ).(ئەستری سەگی پێ شوتاوە).(ئەستری سەگی جەهەنەمە).(ئەستری سەگی دەرماڵێ).(ئەستری سەگی سەر ملێ).(ئەستری سەگی چوارچاوە).(ئەستری سەگی گەڵێ).

(ئەستری سەگی هارە).(ئەستری سەگی عەرەبە و چغە نازانێ).(ئەستری سەگی قەسابخانەیە).(ئەستری سەگی ناو گەنمە).(ئەستری سەگی ناو قوماوە).(ئەستری سەگی کونە ماسی یە پاسی جەتاوا ئەکا).(ئەستری سەگی هەڵپاسە).(ئەستری سەگی هەڵەوێ).(ئەستری گیسکی سەڵەمە).(ئەستری گیسکی ناو دێ یە).(ئەستری گیسکی خەساوە).(ئەستری کیسکی پرسانەیە).(ئەستری کیسکی ئاوکی یە).(ئەستری گیزەی مەشولەیە و بەلای گوێ یا ئەوا).(ئاوی کەڵەگا فەنێ).(ئەبە دارە لەسەر سەگ بە و دارە لەسەر ئەو).(ئەدا بە لای ماکەرا جاشکەی ئەدزە).(ئەستری م گورگ ئەمخوا ، ناڵەم دز ئەمبا).(ئەستری سم و ناڵەسم چەغەی مام گورگ ئەڵەسم).(ئەزانە کەری خەی چەند مەن بار ئەبا).(ئەستری قازی کوێرە).(ئەسپی خەی تاو دا).(ئەستری لەسەر شارە مەرولە لە دایک بووە).(ئەستری ماری حەوسارە).(ئەستری ئەسپەی کراس کەنە).(ئەستری ئەسپی بە زین کراوە).(ئەستری کەشتی سەر بارداری).(ئەستری لە

دەمی سەگ بەربووە).
نمونە زۆرە دەربارەی ئەم بابەتە من تەنها بەو نمونانە ڕۆشنایيم خستە سەر ئەو بابەتەی کە مەبەستم بوو..دەنيام لای ئەوەش چەندين پەندی تر هەيە و ئەگەر تەماشای سەرچاوەکانيش بکرێت زۆر زياترمان دەست دەکەوێت.

سەرچاوەکان

١. ئيدیەم لە زمانی کوردیدا…جەلال مەحمود عەلی..ساڵی ١٩٨٢.
٢. فەرهەنگی کورد واتانی. ع.ع.شەونم .بەرگی یەکەم پيتی ێ ساڵی ٢٠١٣
٣. سایتی http://chnaran.com/vb/archive/index.php/t-٢٩٤٣.html
٤. سایتی http://xeyal.net/forum/viewtopic.php?id=٦٦٤٢

کتێبخانەکەم … ڕەستەم خامەش

کتێبخانەکەم ، کتێبخانەکەم
لە لام شيرينی کتێبخانەکەم
ماڵە جوانەکەی کتێب و گۆڤار
چرای ڕووناکی منی خوێندەوار

کتێبخانەکەم ئارامیی گيانم
بە دە هاوڕێتم هيوای ژيانم
بە زانياری زۆر ، بە ڕۆشنبيریی
بگومان هەر تەی ڕۆشنایی ژيریی

کتێبخانەکەم لام خۆشەويستی
سەرچاوەی زۆری وەڵامەکانی
بۆ ، هەميشە ، من وا لەلاتم
چونکە سودبەخشی ، بێ ئاشناتم

ڕەستەم خامەش / هەولێر